

מאד של קדושת ישראל⁶¹. דברים אלה נמצאים בהרחבה בדברי קודש של ספר הכתובי ושל המהולל.

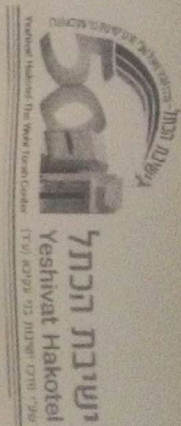
מהו הענין של זכות אבות? המשך מהאבות לבנים, השפעה של אבות גדולים וקדושים על הבנים⁶². אברהם אבינו, האב הראשון היה מתוך גדול, כמתוך "למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריי ושמוך דרך רי⁶³". היו לו חנוכים, הנהו גייס אותם למצוה אחת: "ירק את חניכוי⁶⁴ להציל את לוי. אברהם אבינו מנייך את האנשים ושרה את הנשים⁶⁵. זכות אבות היא כח מוסרי, רוחני ואמוני שנמשך מהמקור הגדול והקודש של האדם המתוך האצילי לדורות רבים. זהו כח רוחני אנושי הנמשך ממקור קדושה אנושית. מתוך זה צריך לתבין שישי מצבים שנגמרת זכות אבות וזכו אבות יכולה להימשך הרבה מאוד דורות, אבל במצב של הסכנת נוראה ואיומה היא תמה, מפני שכל תקופה היא אנושי. מה שאין כן ברית: ברית אינה אנושית אלא שמימית, נצחית. "כרת ר' את אברם ברית⁶⁶". "אנוכי כרתי ברית⁶⁷". ברית זה תורה. התורה היא שמימית אלוהית. תורה מן השמים — לא שייך שתהיה תמה. היא מעל כל הדורות, ונמשכת מ"צדיק ככל הדורות⁶⁸". ירהייתו לכם לאלהים ואמם תהיו לי לעם⁶⁹.

9. תפורת הכרית

הכרית הנוראה האלוהית של ישראל ואריותה מתגלה ב"הקת⁷⁰", כלומרם וקיומם. לכתחילה אנטנו שייכים ודברים בשלמות התורה הזה ככל תקפו "ושנתי בתוכם⁷¹". זהו המצב החיצוני שלנו. אבל בתוך חיי האדם החידי והצבור עלולים להיות מצבים מסובכים מאוד של זעזוע, התרחקות וניתוק, כפי שנמצא בהפטור⁷² — ניתוק מהשואת השכינה, ניתוק מהארץ, ניתוק ישראל מאביהם שבשמים. הצד השלילי של חרדה נוראה זו, משכלל ומשלים את הברית "והנשאר⁷³ בכס ימקו בעתם באצת איביכם, ואף בעונת אבתם אתם ימקו⁷⁴". ער שסוף סוף ישנה חודה בחשוכה והתמימות. "הכרתי את בריתי⁷⁵". עלולים להיות במשך הדורות כל מיני סיבוכים איומים ונוראים מאוד, אבל בסופו של דבר יש חודה לדבקה היסודית. ואז מתברר המיוס של "אלה דברי הפרת⁷⁶". הכרת מקיפה את כל הדורות כולם, ואת כל היצירה של עם זו יצותי ל⁷⁷.

גמי גיטין ס ע"פ 2.

איר יתתן לא כרת הקב"ה בריה עם ישראל אלא כשבול דברים שבנול פה שנאמר "כי על פי הדברים האלה כרת את ברית ואת ישראל:

ישיבת הכותל
Yeshivat Hakotel
ע"פ ישיבת בני נקימה (1977)
תל אביב

דרכנו ע"פ שיחות הרצ"ת —
ברית אבות וזכות אבות
ראש הישיבה

שיחות הרצ"ת עמ' 302

7. ברית

מתוך כך נמנשים עם המושג של ברית⁴⁴. צריך להבין את המושג הזה של ברית באופן יסודי. הקודש-ברוך-הוא כוח ברית, לא אמצע עושים ברית. המושג של ברית הוא מושג אלוהי. לפעמים יש בכרי קודש של התנ"ך מקרים היסטוריים של חחה, אבל יש לראות את הדברים בשלמותם. כתוב שאברהם כרת ברית עם אבימלך⁴⁵ — זו ברית כמובן האנושי — אבל כשום מקום לא נאמר שאברהם כרת ברית עם רכנו-של-עולם. לא נמצא בכל התורה כולה ביטוי שאמנתו כרתנו ברית עם ר', אלא ר' כרת ברית עם ישראל, עם אברהם⁴⁶. "וכרות עמו

הברית⁴⁷". אברהם לא כרת ברית עם ר', אלא אברהם "האמן כר⁵⁰", הוא דבק בברית הזאת, דבקת אלוהית של קבלת הברית. וכך הוא לגבי כלל-ישראל, לא אנטנו עשינו את עצמנו עם ר'. יוצר האדם וכרוא התוכיות הגופיים, יצר אותנו ככה וברא מין אדם כזה לדורות עולם. "כימי השמים על הארץ⁵¹". זה המובן השמימי האלוהי של ברית.

בגמרא גיטין נמצאת הגדרה של הברית הזאת מפי רבי יוחנן: "לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא כשביל דברים שבעל פה, שאמרו: כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל⁵²". הברית היא תורה, תורה בשלמותה וכתמימותה. כריתת הברית עם ישראל היא כשביל תורה שבעל-פה⁵³. שנקראת "חיי עולם נפש בתוכנו⁵⁴". כריתת הברית היא מתוך חיי עולם הנטולים בתוכנו, ממקור "עם זו יצותי ל⁵⁵".

8. ברית אבות וזכות אבות

בגמרא שבת ישנו ביורו של המושג ברית⁵⁶. "בינו שנות דל וד⁵⁷". בתולדות עם ישראל היו שנים ודורות מסובכים. למשל, בזמן הושע, הנביא הראשון של תרי-עשר, היה מצב של שחיתות ורידה מוסרית⁵⁸. על דורות אלה יש ביטוי חדל: "תמה זכות אבות⁵⁹". על זה מעירים התוספות: "אומר רבינו חם, דזכות אבות תמה אבל ברית אבות לא תמה, דתא כתיב — יזכרתי את בריתי יעקב⁶⁰". אף לאחר גלות, ואנן אין אנו מזכירין זכות אבות אלא הכרית⁶¹. ברית אבות קיימת לגעת נצחים, על אף הסיבוכים. היא מין כח עליך, יסודי מאוד ועמוק